

Investigating the Effect of Faith and Spirituality on the Performance of Medical Students of Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Working in the Wards of Covid-19 in 1401

Ali Radmehr^{1*}, Mahmoud Hazbehzadeh¹, Amirreza Hodaie¹, Rouhollah Khodadadi¹, Ali Saki²

1. Department of Islamic Education, School of Medicine Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran
2. Medical Student, School of Medicine, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran

Abstract

Article history:

Received: 27 September 2023

Revised: 27 October 2023

Accepted: 28 September 2023

ePublished: 06 December 2023

*Corresponding author: Ali Radmehr, Department of Islamic Education, School of Medicine Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran

Email: radmehr-a@ajums.ac.ir

Background and Objective: Numerous factors can affect people's performance and behavior, including spirituality and faith. Therefore, the present study aimed to assess the effect of spirituality and faith on the performance of medical students working in Covid-19 wards in 2022.

Materials and Methods: The current study was descriptive-analytical and cross-sectional. The statistical population consisted of all medical students of Jundishapur University in Ahvaz city in 2022 who worked in Covid-19 wards. The investigated samples were selected randomly and included in the study. Based on Demorgan's table and with 10% attrition, 210 medical students were examined. The required data were collected by the standard spirituality questionnaire (Parsian and Doninig, 2009) and the students' performance was assessed based on their scores after passing the Covid-19 section. The data were analyzed in SPSS software (version 22) S at a significance level of less than 0.05.

Results: The score of students' faith and spirituality was obtained at 82.19 ± 12.02 and above. The effect of faith and spirituality along with its sub-scales (self-awareness, importance of spiritual beliefs in life, spiritual activities and spiritual needs) on the performance of medical students was also significant and direct ($P < 0.05$). There was a significant difference between the mean scores of the self-awareness subscale according to marital status ($P < 0.05$), so that the mean score of self-awareness was higher in single students than in married ones. Furthermore, there was a significant difference between the mean score of the subscale of importance of spiritual beliefs in life according to father's occupation ($P < 0.05$).

Conclusion: It is hoped that the obtained results can make it possible to apply the necessary solutions and measures to improve and increase spirituality and faith in the society.

Keywords: Covid-19, Faith, Medical field, Performance, Spirituality, Student

Please cite this article as follows: Radmehr A, Hazbehzadeh M, Hodaie A, Khodadadi R, Saki A. Investigating the Effect of Faith and Spirituality on the Performance of Medical Students of Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Working in the Wards of Covid-19 in 1401. J Religions & Health. 2024; 3(2): ----. DOI: 10.32592/jorh.3.2.---

Copyright © 2023 Journal of Religions and Health. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cite

مقاله پژوهشی

بررسی تأثیر ایمان و معنویت در عملکرد دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز شاغل در بخش‌های کووید ۱۹ در سال ۱۴۰۱

علی رادمهر^{۱*}، محمود حربه زاده^۱، امیررضا هدائی^۱، روح‌اله خدادادی^۱، علی ساکی^۲

۱. گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران
۲. دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران

چکیده

سابقه و هدف: مؤلفه‌های زیادی بر عملکرد و رفتار افراد تأثیرگذار هستند که از آن جمله می‌توان به معنویت و ایمان اشاره کرد. بنابراین مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر معنویت و ایمان بر عملکرد دانشجویان پزشکی شاغل در بخش‌های کووید ۱۹ در سال ۱۴۰۱ انجام شده است.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر از نوع توصیفی تحلیلی و مقطعی بود. جامعه آماری عبارت از تمامی دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه جندی شاپور اهواز در سال ۱۴۰۱ بود که در بخش‌های کووید ۱۹ شاغل بودند. نمونه مورد بررسی به صورت تصادفی ساده انتخاب و وارد مطالعه شدند. براساس جدول دمورگان Demorgan و با ۱۰٪ ریزش، ۲۱۰ دانشجوی رشته پزشکی بررسی شدند. داده‌های مورد نیاز توسط پرسش‌نامه استاندارد معنویت (پارسیان و دونینیگ، ۲۰۰۹) جمع‌آوری شدند و عملکرد دانشجویان براساس نمرات آن‌ها بعد از گذراندن بخش کووید ۱۹ محاسبه شد. کلیه آنالیزها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ انجام شدند.

یافته‌ها: نمره ایمان و معنویت دانشجویان برابر با $12/02 \pm 82/19$ و بالا بود. تأثیر ایمان و معنویت به همراه خرده‌مقیاس‌های آن (خودآگاهی، اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی، فعالیت‌های معنوی و نیازهای معنوی) بر عملکرد دانشجویان پزشکی، نیز معنادار و مستقیم بود ($P < 0.05$). بین میانگین نمره خرده‌مقیاس خودآگاهی برحسب وضعیت تأهل تفاوت معناداری وجود داشت ($P < 0.05$)، به طوری که در دانشجویان مجرد میانگین نمره خودآگاهی بیشتر از دانشجویان متأهل بود. همچنین بین میانگین نمره خرده‌مقیاس اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی برحسب شغل پدر تفاوت معنادار وجود داشت ($P < 0.05$).

نتیجه‌گیری: امید است با استفاده از نتایج به‌دست آمده بتوان راهکارها و اقدامات لازم را در جهت بهبود و افزایش معنویت و ایمان در جامعه به‌کار برد.

واژگان کلیدی: ایمان، معنویت، عملکرد، دانشجو، رشته پزشکی، کووید ۱۹

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۰۵

تاریخ ویرایش مقاله: ۱۴۰۲/۰۸/۰۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۹/۰۷

تاریخ انتشار مقاله: ۱۴۰۲/۰۹/۱۵

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است.

* نویسنده مسئول: علی رادمهر، گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران

ایمیل: radmehr-a@ajums.ac.ir

استناد: رادمهر، علی؛ حربه زاده، محمود؛ هدائی، امیررضا؛ خدادادی، روح‌اله؛ ساکی، علی. بررسی تأثیر ایمان و معنویت در عملکرد دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز شاغل در بخش‌های کووید ۱۹ در سال ۱۴۰۱. مجله بین رشته ای دین و سلامت ابن سینا، پاییز و زمستان ۱۴۰۲: (۲)۳۱-۳۴.

مقدمه

پزشکان، پرستاران و کادر درمانی هستند که در طی وقایعی نظیر بیماری، تولد و مرگ حاضرند [۱]. وقایع معنوی‌ای که پاسخ معنوی را در بیماران برمی‌انگیزند، می‌توانند فرصت‌هایی برای تأمین مراقبت معنوی توسط دانشجویان پزشکی باشند [۲].

معنویت بخشی از انسانیت انسان و پدیده نوظهوری است که نظر بسیاری از صاحب‌نظران مدیریت و سازمان را در سطوح مختلف

افرادی که در بیمارستان‌ها پذیرش می‌شوند، دردمند و ناخوش هستند و دوران اقامت کوتاهی را همراه با تحمل درد و رنج جسمانی تحمل می‌کنند [۱]. کاوندیش Cavendish اظهار می‌دارد عدم قطعیت وقایع زندگی باعث پایدار شدن نیازهای معنوی می‌شود که در هر فرد بیمار وجود دارد. درواقع وقایع زندگی، اتفاقات منحصربه‌فردی هستند که یک پاسخ معنوی را برمی‌انگیزند و این

افراد معنا بخشد، فضای کاری لذت‌بخش، متوازن و معنادار را به وجود آورد، روح و روان آن‌ها را پرورش دهد و در نهایت به افزایش عملکرد شغلی کارکنان بینجامد [۱۲].

با توجه به آنچه بیان شد و از آنجا که تاکنون مطالعه‌ای بر روی معنویت بر عملکرد دانشجویان رشته پزشکی یافت نشده است، مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر ایمان و معنویت در عملکرد دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز شاغل در بخش‌های کووید ۱۹ در سال ۱۴۰۱ انجام شده است.

روش کار

مطالعه حاضر از نوع توصیفی تحلیلی و مقطعی است. جامعه آماری عبارت است از تمامی دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه جندی‌شاپور اهواز در سال ۱۴۰۱ که در بخش‌های کووید ۱۹ شاغل بودند. نمونه مورد بررسی به صورت تصادفی ساده انتخاب و وارد مطالعه شدند. براساس جدول دموگراف و با ۱۰٪ ریزش، ۲۱۰ دانشجوی رشته پزشکی بررسی شدند.

در این مطالعه، پس از دریافت مجوزهای لازم و کد اخلاق، پژوهشگر به بخش‌های کووید ۱۹ دانشگاه جندی‌شاپور اهواز مراجعه و پس از شناسایی دانشجویان، آن‌ها را وارد مطالعه کرد. بدین‌منظور، پرسش‌نامه به‌صورت آنلاین بر روی سامانه پرس‌لاین (پرسش‌نامه آنلاین) قرار گرفت. سپس پژوهشگر توضیحات لازم را درخصوص اهداف مطالعه و لینک پرسش‌نامه به‌صورت پیامک برای دانشجویان منتخب ارسال کرد. از دانشجویان درخواست شد که در صورت رضایت جهت شرکت در مطالعه، بر روی لینک کلیک کنند. کلیک دانشجویان بر روی لینک نشان‌دهنده رضایت آگاهانه آن‌ها جهت ورود به مطالعه بود.

داده‌های موردنیاز توسط پرسش‌نامه استاندارد جمع‌آوری شدند. پرسش‌نامه استاندارد معنویت (پارسیان و دونینگ، ۲۰۰۹) مورداستفاده قرار گرفت و شامل اطلاعات دموگرافیک و متغیرهای اصلی مطالعه بود. این پرسش‌نامه به‌منظور ارزیابی اهمیت معنویت در زندگی افراد و سنجش ابعاد مختلف آن ساخته شده است. این مقیاس یک ابزار خودگزارشی، دارای ۲۹ عبارت و ۴ خرده‌مقیاس خودآگاهی (۱۰ عبارت)، اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی (۴ عبارت)، فعالیت‌های معنوی (۵ عبارت) و نیازهای معنوی (۹ عبارت) را می‌سنجد. هر سؤال به‌صورت یک طیف لیکرتی و از ۱ تا ۴ از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم نمره‌گذاری شد. این پرسش‌نامه توسط اُمینایی مورد پایایی و روایی قرار گرفت. با تحلیل عاملی تأییدی، چهار عامل (خودآگاهی، اهمیت اعتقادات معنوی، فعالیت معنوی و نیاز معنوی) استخراج شدند. پایایی این آزمون (آلفای کرونباخ) برای عوامل خودآگاهی، اهمیت اعتقادات معنوی، فعالیت معنوی و نیاز معنوی به ترتیب برابر ۰/۸۴، ۰/۹۰، ۰/۷۷ و ۰/۸۲ و برای کل آزمون ۰/۹۰ به دست آمد. در این مطالعه هم مجدداً جهت تأیید روایی از دیدگاه‌های اساتید استفاده شد. همچنین جهت تأیید

به خود جلب کرده است. براین‌اساس، بسیاری از آنان معنویت را به‌عنوان منبعی پایدار دانسته‌اند که می‌تواند به آن‌ها در زمان‌های پرتلاطم و آشوب‌زده یاری رساند و تناقض‌نمایی نظم و بی‌نظمی در سازمان را حل‌وفصل کند [۴]. با ظهور بحران‌های اخلاقی و هویتی، تأکید بر معنویت بیش‌ازپیش آشکار شده است. به نظر می‌رسد نیاز بشر امروزی به معنویت بیش از زمان گذشته است. بسیاری از رهبران سازمانی فراموش می‌کنند که با کارکنان خود به‌عنوان انسان‌هایی که روح الهی دارند، رفتار کنند و استعدادهای الهی آن‌ها که منشأ همه بهره‌وری‌ها و خلاقیت‌هاست را در محیط کار شکوفا کنند [۵].

بررسی‌ها نشان داده‌اند که معنویت در کار اثرات مثبت و معناداری بر عملکرد دارد، به‌طوری‌که سازمان‌هایی که معنویت را تشویق می‌کنند، بهبود در عملکرد و سودآوری را تجربه کرده‌اند [۶]. قابل‌ذکر است که پارادایم جدید در مباحث سازمانی معنویت است که به‌عنوان یک تحول بزرگ توصیف می‌شود. نتایج مطالعات بوتل و بوزت Boutle, Bozett نشان داد که چهار بخش از معنویت که معمولاً ارزیابی می‌شود، عبارت‌اند از ترس از اقدامات پزشکی، منابع قوت درونی بیماران، احساس امیدواری و اعمال مذهبی مرتبط با جراحی. بوتل عنوان کرد که جنبه‌ای از ارزیابی معنوی که دانشجویان پزشکی مورد مطالعه کمتر گزارش داده‌اند، یکپارچگی (تمامیت وجود) بوده است [۷].

معنویت سازگاری را افزایش می‌دهد. نگرش فرد را نسبت به دنیای اطرافش بهبود می‌بخشد و موجب کاهش احساسات منفی، تنش‌ها و ایجاد حسن‌استقلال و قدرت می‌شود. ازطرفی، بین ایمان و حالات خُلُق مثبت ارتباط وجود دارد [۸].

ایمان اعتقاد قلبی به آموزه‌های پیامبر اسلام (ص) و دوازده امام معصوم (ع) است. فقیهان شیعه ایمان را از شرایط لازم برای مرجع تقلید، امام‌جماعت، قاضی و زکات‌گیرنده دانسته‌اند. بنابر نظر بیشتر عالمان شیعه، ایمان نمی‌تواند تقلیدی باشد. ایمان با توجه به تأثیرات متنوع و گسترده‌ای که بر ذهن انسان دارد، می‌تواند موجب پدید آمدن این صفات شود: صبوری، احترام به دیگران، هدفمندی، پرهیز از خشونت، حمایت از همسر و فرزندان، پرهیز از بدگویی و غیبت، وجدان کاری، مسئولیت‌پذیری، امید به آینده و جلوگیری از افسردگی، اضطراب و دلهره. مهم‌ترین علت اهمیت ایمان، این است که فرد با ایمان همواره پروردگار را حامی خود می‌داند [۹]. مرور پژوهش‌های انجام‌شده در زمان شیوع همه‌گیری نشان داد که مداخلات ارائه‌شده درجهت تأمین مراقبت‌های معنوی در برخی کشورها به چهار دسته مراقبت‌های معنوی ارائه‌شده به بیماران، مراقبت‌های معنوی ارائه‌شده به خانواده‌ها، مراقبت‌های معنوی ارائه‌شده به دانشجویان پزشکی و مراقبت‌های معنوی ارائه‌شده به افراد عادی تقسیم شدند [۱۰-۱۱].

معنویت در محیط کار می‌تواند نیروی قدرتمند و مثبتی برای زندگی افراد تلقی شود، به‌گونه‌ای که یاری رساندن به افراد به‌منظور ایجاد همدلی و انسجام میان کار و زندگی می‌تواند به زندگی کاری

پایایی، ۱۰٪ از حجم نمونه به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند و ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۹ محاسبه و تأیید شد.

یافته‌ها

مطالعه حاضر از نوع توصیفی تحلیلی و مقطعی است. جامعه آماری عبارت از تمامی دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه جندی‌شاپور اهواز در سال ۱۴۰۱ است که در بخش‌های کووید ۱۹ شاغل بودند. نمونه موردبررسی به‌صورت تصادفی ساده انتخاب و وارد مطالعه شدند. براساس جدول دموگرافیک و با ۱۰٪ ریزش، ۲۱۰ دانشجوی رشته پزشکی بررسی شدند. داده‌های موردنیاز توسط پرسش‌نامه استاندارد معنویت (پارسیان و دونینگ، ۲۰۰۹) جمع‌آوری شدند و عملکرد دانشجویان براساس نمرات آن‌ها بعد از گذراندن بخش کووید ۱۹ محاسبه شد. کلیه آنالیزها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ انجام شد.

نمره ایمان و معنویت دانشجویان برابر با $12/02 \pm 82/19$ بود که براساس نقطه برش پرسش‌نامه ۴۴، نمره ایمان و معنویت دانشجویان در سطح بالایی قرار داشت. تأثیر ایمان و معنویت به همراه خرده‌مقیاس‌های آن (خودآگاهی، اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی، فعالیت‌های معنوی و نیازهای معنوی) بر عملکرد دانشجویان پزشکی، معنادار و مستقیم بود ($P < 0.05$) (جدول ۱). ۱۳۴ نفر (۶۳/۸٪) از دانشجویان زن بودند. ۱۰۹ نفر (۵۲٪) از دانشجویان دارای سن بیشتر از ۲۵ سال و همچنین میانگین سنی دانشجویان برابر با $25/62 \pm 3/32$ سال بود. ۱۶۶ نفر (۷۹٪) از دانشجویان مجرد، ۱۵۹ نفر (۷۵/۷٪) از دانشجویان بومی، شغل مادر در ۱۷۲ دانشجو (۸۲٪) خانه‌دار و شغل پدر در ۱۳۶ دانشجو (۶۴/۱۸٪) کارگر و آزاد بود. تحصیلات مادر در ۵۷ نفر از دانشجویان (۲۶/۱۲٪) و تحصیلات پدر در ۵۶ نفر از دانشجویان (۲۶/۸٪) لیسانس و بالاتر بود (جدول ۲).

جدول ۱. میانگین نمره ایمان و معنویت و خرده‌مقیاس‌های آن

خرده‌مقیاس‌ها	میانگین	انحراف معیار
خودآگاهی	۲۶/۱۵	۸/۷۶
اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی	۱۳/۳۰	۳/۴۸
فعالیت‌های معنوی	۱۴/۷۴	۴/۱۹
نیازهای معنوی	۲۷/۹۹	۶/۲۴
ایمان و معنویت	۸۲/۱۹	۱۲/۰۲

جدول ۲. میانگین نمره ایمان و معنویت برحسب جنسیت

شاخص آماری	مرد		زن	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
خودآگاهی	۲۶/۵۵	۸/۶۲	۲۵/۹۲	۸/۸۶
اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی	۱۳/۱۱	۳/۶۷	۱۳/۴۱	۳/۳۷
فعالیت‌های معنوی	۱۴/۲۲	۴/۳۶	۱۵/۰۳	۴/۰۷
نیازهای معنوی	۲۷/۴۴	۶/۷	۲۸/۳۰	۵/۹۶
ایمان و معنویت	۸۱/۳۴	۱۲/۴۹	۸۲/۶۷	۱۱/۷۷
تعداد (درصد)	۷۶ (۳۶/۲۰)		۱۳۴ (۶۳/۸۰)	

تأهل، شغل مادر، تحصیلات پدر و مادر تفاوت معناداری وجود داشت ($P < 0.05$)، به‌طوری‌که در دانشجویان مجرد میانگین نمره خودآگاهی بیشتر از دانشجویان متأهل بود (جدول ۵).

بین میانگین نمره ایمان و معنویت و خرده‌مقیاس‌های آن (خودآگاهی، فعالیت‌های معنوی، فعالیت‌های معنوی و نیازهای معنوی) برحسب شغل پدر تفاوت معناداری وجود نداشت ($P > 0.05$). بین میانگین نمره خرده‌مقیاس اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی برحسب شغل پدر تفاوت معناداری وجود داشت ($P < 0.05$) (جدول ۶).

بین میانگین نمره ایمان و معنویت و خرده‌مقیاس‌های آن (خودآگاهی، اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی، فعالیت‌های معنوی و نیازهای معنوی) برحسب جنسیت، سن، وضعیت بومی بودن، شغل مادر تفاوت معناداری وجود نداشت ($P > 0.05$) (جدول ۳).

بین میانگین نمره ایمان و معنویت و خرده‌مقیاس‌های آن (اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی، فعالیت‌های معنوی و نیازهای معنوی) برحسب وضعیت تأهل تفاوت معناداری وجود نداشت ($P > 0.05$) (جدول ۴).

اما بین میانگین نمره خرده‌مقیاس خودآگاهی برحسب وضعیت

جدول ۳. میانگین نمره ایمان و معنویت برحسب سن

شاخص آماری	بیشتر از ۲۵ سال		کمتر از ۲۵ سال	
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین
خودآگاهی	۸/۹۱	۲۵/۶۵	۸/۶۱	۲۶/۶۹
اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی	۲/۹۶	۱۳/۷۵	۳/۹۲	۱۲/۸۲
فعالیت‌های معنوی	۴/۲۵	۱۴/۶۲	۴/۱۴	۱۴/۸۷
نیازهای معنوی	۶/۱	۲۸/۰۵	۶/۴۱	۲۷/۹۳
ایمان و معنویت	۱۱/۸	۸۲/۰۸	۱۲/۱۳	۸۲/۳۱
تعداد (درصد)	۱۰۹ (۵۲)		۱۰۱ (۴۸)	

جدول ۴. میانگین نمره ایمان و معنویت برحسب وضعیت تأهل

شاخص آماری	متأهل		مجرد	
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین
خودآگاهی	۹	۲۲/۸۶	۸/۵۱	۲۷/۰۲
اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی	۲/۹	۱۳/۹۳	۳/۶۰	۱۳/۱۳
فعالیت‌های معنوی	۵	۱۴/۵۹	۳/۹۶	۱۴/۷۸
نیازهای معنوی	۵/۰۳	۲۹/۰۴	۶/۵۱	۲۷/۷۱
ایمان و معنویت	۱۱/۸۵	۸۰/۴۳	۱۲/۰۶	۸۲/۶۶
تعداد (درصد)	۴۴ (۲۱)		۱۶۶ (۷۹)	

جدول ۵. میانگین نمره ایمان و معنویت برحسب شغل مادر

شاخص آماری	شاغل		خانه‌دار	
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین
خودآگاهی	۹/۶۹	۲۴/۶۵	۸/۵۴	۲۶/۴۸
اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی	۳/۶۵	۱۲/۶	۳/۴۳	۱۳/۴۵
فعالیت‌های معنوی	۴/۱۳	۱۴/۹۲	۴/۲۱	۱۴/۷
نیازهای معنوی	۶/۵۵	۲۶/۹۴	۶/۱۶	۲۸/۲۲
ایمان و معنویت	۱۴/۵۸	۷۹/۱۳	۱۱/۳۲	۸۲/۸۷
تعداد (درصد)	۳۸ (۱۸)		۱۷۲ (۸۲)	

جدول ۶. میانگین نمره ایمان و معنویت برحسب شغل پدر

شاخص آماری	کارگر و آزاد		کارمند	
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین
خودآگاهی	۸/۷۴	۲۶/۱۶	۸/۸۶	۲۶/۱۲
اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی	۴/۰۷	۱۲/۵۵	۳/۰۵	۱۳/۷۱
فعالیت‌های معنوی	۴/۲۵	۱۴/۸۷	۴/۰۹	۱۴/۵
نیازهای معنوی	۵/۹۹	۲۸/۳۳	۶/۶۷	۳۷/۲۷
ایمان و معنویت	۱۱/۴۸	۸۳/۰۸	۱۲/۸۹	۸۰/۵۵
تعداد (درصد)	۱۳۶ (۶۴/۸)		۷۴ (۳۵/۲)	

با یکدیگر هستند.

باقری (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای سیستماتیک نشان داد سالمندانی که در دوران همه‌گیری کروناویروس ۲۰۱۹ فعالیت‌های معنوی و مذهبی خود را انجام می‌دادند، از سلامت روانی بهتری برخوردار بودند. همچنین، داشتن باورهای دینی سبب معنا و آرامش در زندگی افراد می‌شود که نتیجه آن کاهش ترس و اضطراب ناشی از شیوع کووید ۱۹ است [۲۹]. هرچند که مطالعه حاضر به بررسی

نتایج

انصافداران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای مروری بیان داشت که با توجه به اهمیت معنویت در دوران همه‌گیری کووید ۱۹، برخی کشورها تدابیری را اندیشیده و راهکارهایی را برای ارتقای سطح معنویت در این دوران ارائه کرده‌اند [۲۸]. همان‌گونه که نتایج مطالعه حاضر نشان داد ایمان و معنویت می‌تواند بر عملکرد دانشجویان در بخش‌های کووید ۱۹ سودمند باشد. بنابراین نتایج دو مطالعه همسو

Commented [ZM.E1]: رفرنس ۱۲ تا ۲۷ در متن اشاره نشده است.

تأثیر معنویت بر متغیرهای روان‌شناختی نبرداخته است، اما نتایج مطالعات نشان‌دهنده آن است که معنویت می‌تواند تأثیر زیادی بر روی عملکرد افراد و وضعیت روان‌شناختی آن‌ها داشته باشد.

فیاضی (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای در شهر مشهد نشان داد که سلامت معنوی بر کاهش آثار سوگ مؤثر است [۲۰]. در مطالعه حاضر نیز دانشجویان با توجه به اشتغال در بخش‌های کووید ۱۹ با مرگ‌ومیر بیماران روبه‌رو بودند که نتایج نشان داد معنویت می‌تواند بر روی کاهش اثرات ناشی از مرگ آن‌ها بر دانشجویان مؤثر باشد و از افت عملکردی جلوگیری کند.

شیرزاد (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای بیان کرد که در فرهنگ ایران ارتباط مردم با اتوریته‌های دینی (روحانیون) بسیار تنگاتنگ است و در امور دینی و بعضی مسائل اجتماعی و حتی بعضی امور روزمره خط‌مشی فکری مردم را رهبران دینی تعیین می‌کنند. پتانسیل مجامع مذهبی و حمایت‌های روانی و اجتماعی هم‌کیشان از یکدیگر در کاهش استرس‌های روانی و پیشگیری از اختلالات روان در مطالعات مختلف قبلی مورد تأکید قرار گرفته است [۲۱]. در مطالعه حاضر نیز میانگین نمره معنویت و خرده‌مقیاس‌های آن در دانشجویان بالا بود.

بهرام‌نژاد (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای نشان داد که مداخلات مذهبی و معنوی نقشی کلیدی در بحران سلامت فراگیر فعلی ایفا می‌کنند. حفظ سلامت معنوی بیماران به حفظ سلامت معنوی خانواده آنان و درنهایت حفظ سلامت معنوی افراد جامعه در شرایط بحرانی کنونی طی همه‌گیری کمک می‌کند [۲۲]. در مطالعه حاضر میانگین نمره معنویت و خرده‌مقیاس‌های آن در دانشجویان بالا بود. از طرفی، ارتباط مستقیم و معناداری با عملکرد دانشجویان داشت. موسی‌پور (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای نشان داد که همه‌گیری کووید ۱۹ بر روی ابعاد معنوی و وجودی زندگی افراد می‌تواند اثرگذار و تحول این ابعاد می‌تواند در سازگاری و کنار آمدن با شرایط خاص این همه‌گیری کمک‌کننده باشد [۲۳]. هرچند که نتایج دو مطالعه به علت تفاوت ساختاری مطالعه قابل‌مقایسه با یکدیگر نیست، اما قدر مسلم آن است که در مطالعه حاضر نیز تأثیر معنویت بر عملکرد دانشجویان مثبت ارزیابی شد.

تقدیسی (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای دیگر بیان داشت که در برابر بلایا باید هم براساس وظیفه دینی به برنامه‌ریزی درست برای کنترل و پیشگیری پرداخت و هم با تقویت ایمان و باورهای دینی، ارتباط با خدای متعال را مستحکم‌تر کرد و از این رهگذر تاب‌آوری را ارتقا بخشید. در مواجهه با بلایا و گرفتاری‌ها، از جمله کرونا، باید با ارتقای سواد معنوی، نگرش و رفتارها را اصلاح کرد [۲۴]. در مطالعه حاضر نیز علاوه بر آنکه نمره معنویت در دانشجویان بالا بود، با عملکرد نیز رابطه مستقیم و معناداری داشت.

عابدینی (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای ۱۵۰ نفر از دانشجویان کارشناسی دانشگاه اصفهان را بررسی کرد. یافته‌ها نشان‌دهنده وجود تأثیر دینداری بر هوش معنوی و مؤلفه چهارگانه آن بود. دینداری بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر معناداری نداشت،

درحالی‌که هوش معنوی پیش‌بینی‌کننده قدرتمندی برای عملکرد تحصیلی دانشجویان بود. نمره‌های دانشجویان دختر در هوش معنوی و دینداری بالاتر از دانشجویان پسر بود [۲۵]. در مطالعه حاضر نیز بین معنویت با عملکرد دانشجویان ارتباط مستقیم و معناداری وجود داشت، اما بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنادار مشاهده نشد که عدم همسویی می‌تواند ناشی از تفاوت در نمونه مورد بررسی و تفاوت فرهنگ مردم در شهرهای مختلف باشد.

نتیجه‌گیری

با استفاده از نتایج بدست آمده و از آنجا که ایمان و معنویت با عملکرد دانشجویان رابطه معنادار و مستقیم داشت بنابراین می‌توان راهکارها و اقدامات لازم را در جهت بهبود و افزایش معنویت و ایمان در جامعه دانشجویان بکار برد. از طرف دیگر پیشنهاد میشود که ارتباط معنویت و ایمان با سایر متغیرهای شخصیتی و معنوی مورد بررسی قرار گیرد.

پیشنهادات

با استفاده از نتایج به‌دست آمده و از آنجا که ایمان و معنویت با عملکرد دانشجویان رابطه معنادار و مستقیم داشت، می‌توان راهکارها و اقدامات لازم را در جهت بهبود و افزایش معنویت و ایمان در جامعه دانشجویان به کار برد. از طرف دیگر، پیشنهاد می‌شود که ارتباط معنویت و ایمان با سایر متغیرهای شخصیتی و معنوی بررسی شود.

تشکر و قدردانی

ما، نویسندگان، وظیفه خود می‌دانیم از تمامی کسانی که در تدوین این تحقیق ما را یاری کرده‌اند، نهایت سپاسگزاری و قدردانی را به عمل آوریم.

تضاد منافع

نویسندگان پژوهش بیان می‌کنند که در پژوهش حاضر، هیچ تضاد منافی وجود ندارد.

ملاحظات اخلاقی

پژوهش کنونی حاصل طرح مصوب (به شماره U-01244) معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز و کمیته اخلاق آن دانشگاه با شناسه (IR.AJUMS.REC.1401.421) این پژوهش را تأیید کرده است.

سهم نویسندگان

علی رادمهر (نویسنده اول)، نگارنده روش کار/پژوهشگر اصلی/نگارنده بحث (۳۴٪/محمود حربه زاده) نویسنده دوم (پژوهشگر کمکی ۱۴٪/امیررضا هدایی (نویسنده سوم)، پژوهشگر کمکی/نگارنده نتایج (۱۴٪/روح اله خدادادی

(نویسنده چهارم)، نگارنده مقدمه/پژوهشگر اصلی/نگارنده بحث (۳۴٪/علی ساسکی (نویسنده پنجم)، جمع آوری و تحلیل داده‌ها (۲۰٪)

حمایت مالی

این پژوهش بدون هیچ‌گونه حمایت مالی به انجام رسیده است.

REFERENCES

- Omidvar S, Qermezi K, Azhdari A, Omidvar A. The relationship between spiritual intelligence and students' self-regulation and academic performance. *Dissertation of the master's degree in curriculum planning of Birjand University*. 2014. [Link](#)
- Salami H, Karimi R, Akrami N. Investigating the relationship between spiritual intelligence and family functioning in Isfahan University students. *National Congress of Family Pathology*. 2013.
- Salehi L, Hosseini SM. Investigation of Spiritual Intelligence and Creativity among rehabilitation Sciences Students in Iran University of Medical Sciences. *Avicenna Interdisciplinary J Relig Health*. 2022;1(1):4-9.
- Tabibi M, Ahmari Tehran H, Soltani Arabshahi SK, Heidari S, Abdi Z, Safaeipour R. The Association between Spiritual Health and Academic Achievement in Medical Students of Qom University of Medical Sciences, 2011. *Qom Univ Med Sci J*. 2013;7(S1):72-8. DOI: [10.29252/edcbmj.11.04.13](#)
- Razaghi N, Rafii F, Parvizy S, Sadat Hosseini A. Concept Analysis of Spirituality in Nursing. *IJN*. 2015;28(93):118-31. DOI: [10.29252/ijn.28.93.94.118](#)
- Abedini Y, Barat Dastjardi N. The relationship between religiosity and spiritual intelligence and their effect on students' academic performance. *New educational approaches*. 2014;9(1):37-52.
- Hamzelouian M, Basharat M. The role of meaning, peace and faith in the dimensions of the quality of life of women with cancer. *Evolutionary psychology*. 2018;15(59):237-48.
- Jahangir A, Karbaksh M, Mousvi B. Spirituality and spiritual intelligence from a religious perspective and its role in promoting health. *Religious studies*. 2020;8(15):53-79.
- Kazempourian S, Mohammadi F, Tavakkoli A. Studying The Concept of Organizational Spirituality in the Organization and Management Studies and Viewpoints about it. *Public administration perspective*. 2021;12(2):148-62. DOI: [10.48308/jpap.2021.101611](#)
- Ensafdaran F, Nejabat M, Mahmoudi A. Spirituality and Spiritual Care During the Corona Pandemic. *Iran J Cult Health Promot*. 2022;6(1):40-8.
- Sadeghi H. The rationality of faith. *Published by Taha*. 2017.
- Vujicic N. Unstoppable: The incredible power of faith in action. *Waterbrook Press*. 2012.
- Jahangir A. The realm of spiritual health. *Al-Ma'i Publishing*. 2016. [Link](#)
- Darafshji M. spirituality. *Publication of the review plan*. 2019. [Link](#)
- Ghafari A. Spirituality and Religion: Examining the Incompatibilists' Arguments. Publication of the Research Institute of Hikmat and Philosophy of Iran. 2018.
- Moghadami M. Religion and spirituality. Publication of the Research Institute of Islamic Culture and Thought. 2019.
- World Health Organization. Coronavirus Disease (COVID-19) Outbreak: Rights, Roles And Responsibilities Of Health Workers, Including Key Considerations For Occupational Safety And Health: Interim Guidance. Geneva; World Health Organization. 2020.
- Gilbert GL. Commentary: SARS, MERS and COVID-19- new threats; old lessons. *Int J Epidemiol*. 2020;49(3):726-8. PMID: [32361759](#) DOI: [10.1093/ije/dyaa061](#)
- Kampf G, Todt D, Pfaender S, Steinmann E. Persistence of coronaviruses on inanimate surfaces and their inactivation with biocidal agents. *J Hosp Infect*. 2020;104(3):246-51. PMID: [32035997](#) DOI: [10.1016/j.jhin.2020.01.022](#)
- Sun P, Qie S, Liu Z, Ren J, Li K, Xi J. Clinical characteristics of hospitalized patients with SARS-CoV-2 infection: A single arm meta-analysis. *J Med Virol*. 2020;92(6):612-7. PMID: [32108351](#) DOI: [10.1002/jmv.25735](#)
- Guan WJ, Ni ZY, Hu Y, Liang WH, Ou CQ, He JX, et al. Clinical Characteristics of Coronavirus Disease 2019 In China. *N Engl J Med*. 2020;382(18):1708-20. DOI: [10.1056/NEJMoa2002032](#)
- Cascella M, Rajnik M, Cuomo A, Dulebohn SC, Di Napoli R. Features, Evaluation and Treatment Coronavirus (COVID-19). *Instatpearls*. 2020.
- Liu YC, Kuo RL, Shih SR. COVID-19: The first documented coronavirus pandemic in history. *Biomed J*. 2020;43(4):328-33. PMID: [32387617](#) DOI: [10.1016/j.bi.2020.04.007](#)
- Shereen MA, Khan S, Kazmi A, Bashir N, Siddique R. COVID-19 infection: Origin, transmission, and characteristics of human coronaviruses. *J Adv Res*. 2020;24:91-8. PMID: [32257431](#) DOI: [10.1016/j.jare.2020.03.005](#)
- Balkhair AA. COVID-19 Pandemic: A New Chapter In The History Of Infectious Diseases. *Oman Med J*. 2020;35(2):E123. PMID: [32328297](#) DOI: [10.5001/omj.2020.41](#)
- Cascella M, Rajnik M, Cuomo A, Dulebohn SC, Di Napoli R. Features, Evaluation and Treatment Coronavirus (COVID-19). *Instatpearls [Internet] 2020 Mar 8. Statpearls Publishing*.
- Bagheri Sheykhgafshe F, Fathi Ashtiani A. The Role of Religion and Spirituality in the Life of the Elderly in the Period of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic: A Systematic Review. *Studies in Islam and Psychology*. 2021;15(28):273-92. DOI: [10.30471/psv.2021.7527-1834](#)
- Fayyazi Bordbar MR, Chalaki Nia N, Alizadeh Jouimandi F, Delshad Noghabi, Hoseini ST, Moharari F, et al. Relationship between Spiritual Health and the Effects of Grief in Bereaved Survivors of COVID-19 in Mashhad, Iran 2020. *J Mazandaran Univ Med Sci*. 2021;31(198):109-18.
- Shirzad F, Sedigh R. COVID-19 Pandemic and Spiritual Challenges in Iran. *Health Spiritual Med Ethics*. 2021;8(3):141-2. DOI: [10.32598/hsmej.8.3.9](#)
- Bahramnejad F, Hosseini A. An overview of the importance of spiritual health in the care of covid-19 patients. *Islam in the field of health*. 2019;4(2):15-24.
- Musapur H, changi ashtiyani J, kahrobaei kalkhuran alya M. Spiritual and Existential Growth and COVID 19 pandemic: A qualitative study. *rph*. 2020;14(1):56-70. DOI: [10.52547/rph.14.1.56](#)
- Taghdisi MH, Azarbajejani M, Khayamzadeh M, Bagheri Lankarani K. The Importance of Spiritual Health in the COVID-19. *Iran J Cult Health Promot*. 2021;4(4) :436-44.

Reference 1 was not found. :Commented [ZM.E2]

۲۳ و ۲۷ یکسان هستند :Commented [WU4]

Reference 14 and 15 were not found. :Commented [ZM.E3]